

ACHIT IKHT LLC

MEMBER OF **OLME**
An HKEX Company

**“АЧИТ-ИХТ” ХХК-ИЙН
ОРХОН АЙМГИЙН БАЯН-ӨНДӨР СУМЫН НУТАГТ БАЙРЛАХ
КАТОДЫН ЗЭСИЙН ҮЙЛДВЭРИЙН
2024 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛСЭН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН**

/Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрлийн дугаар: UN-000001/

/Регистрийн дугаар: 2788705/

Хянасан:

ХБОБНУГ-ын мэргэжилтэн _____ /...../

Биелэлтийг тайлагнасан:

“Ачит-Ихт” ХХК-ийн үйлдвэрийн захирал _____ /И.Батболд/

“Ачит-Ихт” ХХК-ийн ХАБЭАБО-ны хэлтсийн байгаль орчны ажилтан _____ *Б.Бүжмаа* /Б.Бүжмаа/

2024 он

Гарчиг

1. ТӨСЛИЙН ТАНИЛЦУУЛГА	2
1.1. Төслийг хэрэгжүүлэгч аж ахуйн нэгжийн мэдээлэл	2
1.2. Төслийн түүхэн товчоо	2
2. ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖҮҮЛЭГЧИЙН ЗАСАГ, ЗАХИРГААНЫ ХАРЬЯАЛАЛ	3
2.1. Төслөөс байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын нарийвчилсан үнэлгээний тайлан, холбогдох зөвшөөрлүүд	4
3. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫГ ХАМГААЛАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ГОЛ ЗОРИЛТ, ХАМРАХ ХҮРЭЭ	5
4. ТӨСЛИЙН ГОЛ БА БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	6
5. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	9
5.1. Агаарын чанарт үзүүлэл нөлөөллийг бууруулах.....	9
5.2. Усны нөөц, чанарт үзүүлэх нөлөөллийг бууруулах.....	10
5.3. Газрын хэвлийд учруулж болзошгүй сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө	11
6. НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ.....	13
7. БИОЛОГИЙН ОЛОН ЯНЗ БАЙДЛЫГ ДҮЙЦҮҮЛЭН ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ БИЕЛЭЛТ	14
8. НҮҮЛГЭН ШИЛЖҮҮЛЭХ, НӨХӨН ОЛГОВОР ОЛГОХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	15
9. ОСОЛ, ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ.....	16
10. ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	18
11. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨРИЙН БИЕЛЭЛТ	20
12. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	22
13. 2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТИЙГ ТАЙЛАГНАХ ХУВААРЬ	24

1. ТӨСЛИЙН ТАНИЛЦУУЛГА

1.1. Төслийг хэрэгжүүлэгч аж ахуйн нэгжийн мэдээлэл

Хүснэгт 1. Ачит-Ихт ХХК-ийн аж ахуйн нэгжийн мэдээлэл

Төслийг хэрэгжүүлэгч	Улсын бүртгэлийн дугаар	Үйл ажиллагааны чиглэл	Төслийн хаяг байршил	Төсөл хэрэгжүүлэгчийн Хаяг байршил
Ачит-Ихт ХХК	9011190055	Орхон аймгийн Баян-Өндөр сумын нутагт байрлах ТӨҮГ-н 2-р овоолгыг түшиглэн катодын зэс үйлдвэрлэх	Эрдэнэт хотоос 15 км, уулын баяжуулах Эрдэнэт үйлдвэрээс 4км-т хойд өргөргийн 49°1'18", Зүүн уртрагийн 104°10'58" координат буюу Орхон аймгийн Баян-Өндөр сум, Баянцагаан багийн нутагт, Төмөр замын Эрдэнэт өртөөнөөс 5км зайд оршино.	Улаанбаатар хот, Хан-Уул дүүрэг, 15-р хороо, Стадион оргил-1, Чингисийн өргөн чөлөө-6, Кей Би Таур, 21 давхар Утас: 75951155

1.2. Төслийн түүхэн товчоо

Төсөл эхэлсэн огноо: Уулын баяжуулах Эрдэнэт үйлдвэр ТӨҮГ нь балансын бус хүдрийн хоёрдугаар овоолгод 1978 оноос 2005 оны хооронд 0.307%-ийн агуулгатай 199.230 тн металл зэстэй, 65.0 сая тн хүдэр байршуулсан. “Ачит-Ихт” ХХК хүдрийн нөөцийг шүлтгүйжүүлэлтийн технологиор боловсруулах арга замыг бүх талаас нь судалсны үндсэнд үйлдвэр байгуулах шийдвэр гаргаж, 2014 оны 5/330-14 тоот гэрээгээр 0.31%-ийн агуулгатай 173,998.9 тн металл зэстэй 56.0 сая тн балансын бус хүдрийг шилжүүлэн авсан.

Хүснэгт 2. Үйлдвэрийн түүхий эдийн нөөц, түүнээс гаргаж авах зэсийн хэмжээ:

№	Үзүүлэлт		Нэгж	Хэмжээ
1	Үйлдвэрийн балансад авсан хүдрийн нөөц	Хүдэр	мян. тн	56000.9
		Эзлэхүүн	мян. м ³	29699.72
		Зэс	Тн	173998
		Агуулга	%	0.31
2	Үүнээс 1983-2004 оны хооронд угаагдаж ул хөрсөнд суусан зэс		тн	1782
3	2017 оны 7-р сарын 1 -д батлагдсан нөөц овоолгод үлдсэн зэс		тн	135668.8
3.1	Хүдэр		Мян.м3	29699.7
3.2	Исэлдсэн зэс		тн	26219
			%	19.3
3.4	Ашиглалтын бүх хугацаанд гаргах катодын зэс		тн	86056

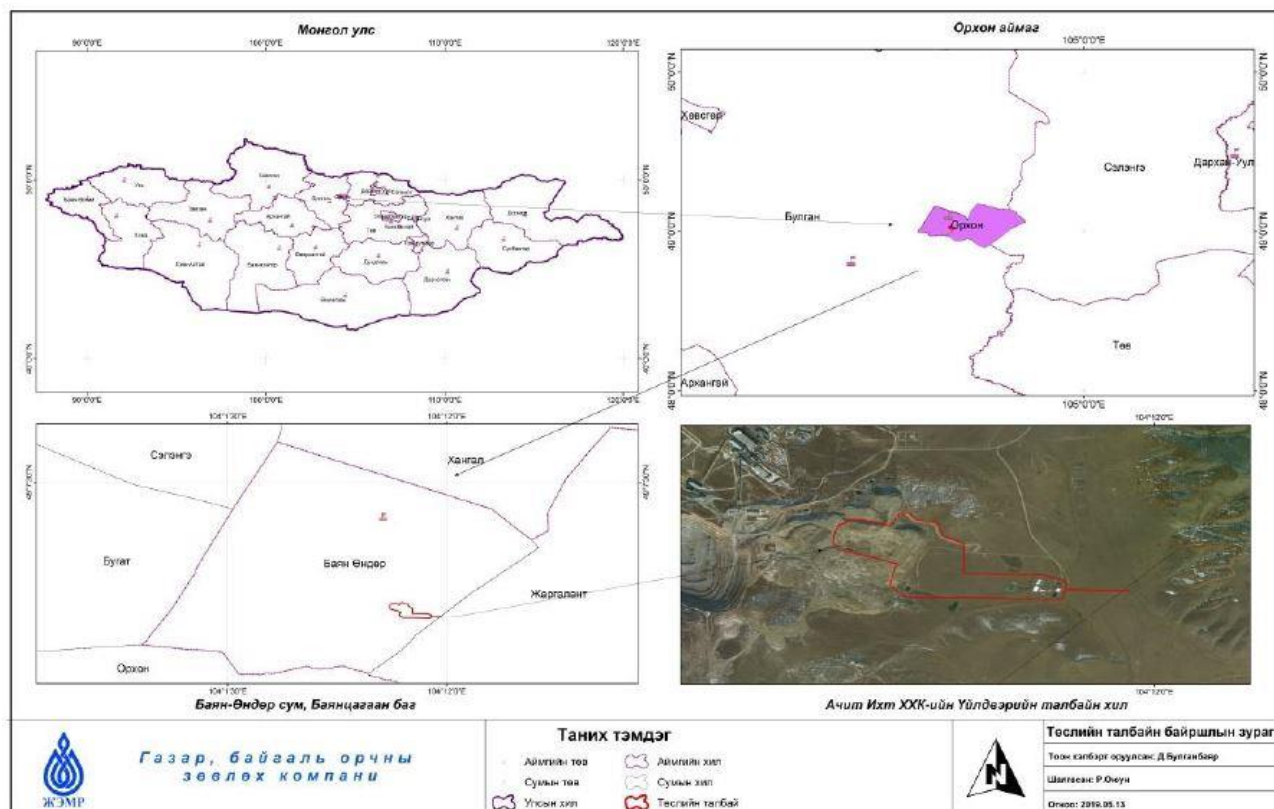
Төсөл хэрэгжих хугацаа: 52.0%-ийн зэс авалттайгаар 10 жилийн туршид 86056 тн катодын зэс гаргахаар төлөвлөн ажиллаж байна.

Төслийн техник эдийн засгийн үндэслэл:

1. 2014 оны 09 дүгээр сарын 24-ний өдрийн 14-15-08 тоот дүгнэлтээр хүлээн авч Эрдэс баялгийн мэргэжлийн зөвлөлын хурлаар Орхон аймгийн Баян-Өндөр сумын нутагт орших “Ачит-Ихт” ХХК-ийн Катодын зэсийн үйлдвэрийн техник эдийн засгийн үндэслэлийг хэлэлцэж, 2014 оны 10 дугаар сарын 28-өдрийн Ашигт малтмалын газрын даргын Т-37 тоот тушаалаар Катодын зэсийн үйлдвэрийн техник эдийн засгийн үндэслэл батлагдсан.
2. 2019 оны 04 дүгээр сарын 19-ний өдөр Эрдэс баялгийн мэргэжлийн зөвлөлын хурлаар төслийн техник эдийн засгийн үндэслэлийн тодотголыг хэлэлцүүлэн БҮ-2019-01-01 тоот дүгнэлтээр хүлээн авсан.
3. 2024 онд төслийн техник эдийн засгийн үндэслэлийн тодотголыг бэлтгэж, Эрдэс баялгийн мэргэжлийн зөвлөлын хурлаар хэлэлцүүлэхээр хүлээгдэж байна.

2. Төсөл хэрэгжүүлэгчийн засаг, захиргааны харьяалал

Төслийн байршил: Катодын цэвэр зэс боловсруулах үйлдвэр нь Эрдэнэт хотоос 15 км-т, Орхон аймгийн Баян-Өндөр сумын Баянцагаан багийн нутаг дэвсгэр, Эрдэнэт үйлдвэрийн үйлдвэрийн бүсэд байрлана.

Зураг 1. Төслийн байршлын зураг

Төслийн ангилал: Ачит-Ихт ХХК-н үйлдвэр зэсийн бага агууламжтай 2-р овоолгоос L-SX-EW технологи ашиглан катодын цэвэр зэс гаргаж авах төсөл бөгөөд 2014 оноос үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаа хэвийн, тогтмол явагдаж байна.

2.1. Төслөөс байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын нарийвчилсан үнэлгээний тайлан, холбогдох зөвшөөрлүүд

Хүснэгт 3. Ачит-Ихт ХХК-ийн эзэмшдэг зөвшөөрлүүд, улсын байгууллагын дүгнэлтүүд

№	Тусгай зөвшөөрлийн төрөл	Дугаар	Огноо
1	Аж ахуйн нэгжийн гэрчилгээ	9011190055	2014.02.28
2	Химийн бодис ашиглах тусгай зөвшөөрөл	0001624 0001625	2023.12.15- 2028.12.15
3	Газрын чанарын хянан баталгаа		2015 2020
4	Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын ерөнхий үнэлгээний дүгнэлт	11/2656 13/4334	2016.05.03 2019.06.20
5	Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын нарийвчилсан үнэлгээ	БОАЖНХЯ	2016.07.08
6	Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын нарийвчилсан үнэлгээний нэмэлт тодотгол	БОАЖНХЯ	2017.05.31 2019.06.18
7	Газар эзэмшүүлэх гэрээ	5/330-14	2014.09.08
8	Ус ашиглуулах дүгнэлт Ус ашиглах гэрээ	65 07	2024.04.30 2024.02.14
9	Химийн бодисын агуулахын магадлалын ерөнхий дүгнэлт	119/2017	2017.04.03
10	Химийн бодисын агуулахын баталгаажуулалт. /Улсын байцаагчийн дүгнэлт/	14-04-004/160	2017.12.12
11	Химийн бодис хадгалах агуулахын байршил тогтоох захирамж	A/640	2014.12.09
12	Ажлын байрны галын аюулгүй байдлын дүгнэлт	01804846 01804849	2023.01.30- 2025.01.30

3. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫГ ХАМГААЛАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ГОЛ ЗОРИЛТ, ХАМРАХ ХҮРЭЭ

“Ачит Ихт” ХХК нь 2024 оны 5-р сараас 9-р сар хүртэлх хугацаанд Засгийн газрын шийдвэрээр үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаагаа зогсоосон нь тус оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд тусгагдсан ажлуудыг бүрэн гүйцэтгэх боломжгүй нөхцөл үүссэн. Гэсэн хэдий ч бид дотоод нөөц бололцоогоор зайлшгүй болон томоохон хийгдэх ажлуудыг бүрэн гүйцэтгэж, түр зогссон үйлдвэрийн илүүдэл уусмалыг байгальд алдахгүйн тул байнгын онцгой, аваарийн нөхцөл байдалд ажиллаж, үйлдвэрээ залгасан.

2024 оны Байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөө, орчны хяналт шинжилгээ, нөхөн сэргээлтийн ажлын зардалд нийт 81`166`000 / наян нэгэн сая нэг зуун жаран зургаан мянган / төгрөгний 57 ажил төлөвлөж, 6 тэрбум 809 сая 276 мянга 525 төгрөгний зардал бүхий 50 ажлыг бүрэн гүйцэтгэсэн байна.

Хүснэгт 4. Байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөөний зардлын задаргаа, төсөл тус бүрээр

№	Төслийн нэр	Төлөвлөсөн ажлууд	Биелэлт	Төлөвлөсөн Зардал	Зарцуулсан төсөв
1	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ	18	14	10'000'000	9'170'000
2	Нөхөн сэргээлтийн арга хэмжээ	3	3	10'000'000	2тэрбум 8 сая
3	Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээ	3	2	9'180'000	74'016'930
4	Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	7	6	4'000'000	159'190'300
5	Хог хаягдлын менежмент	8	8	29'486'000	90'760'495
6	Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг тайлагнах хуваарь	5	5	1'000'000	1'000'000
7	Удирдлага, зохион байгуулалтын төлөвлөгөө	3	3	10'000'000	4 тэрбум 461сая 375 мянга
8	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр	9	8	8'880'000	7'880'000
Нийт		57	50	81'166'000	6 тэрбум 811 сая 392 мянга 725

Нийт төлөвлөсөн ажлаас хийгдээгүй болон нэмэлтээр хийгдсэн ажлын мэдээлэл:

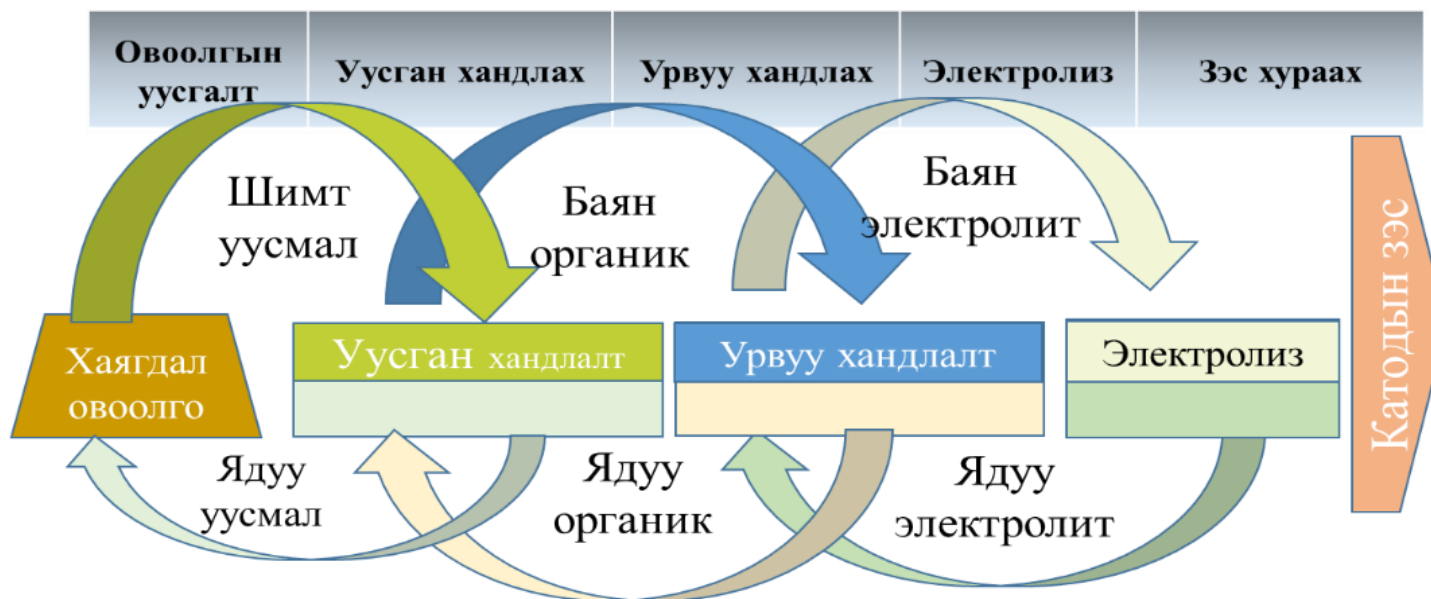
Дүйцүүлэн хамгаалах ажлын Хөөвөрийн булгийн эхийг хамгаалах ажил хийгдээгүй, нэмэлтээр Далиу булгийн хамгааллын ажил

Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөний Эзэнгүй дүүргийн цэвэрлэгээний ажил хийгдээгүй, нэмэлтээр дахивар хаягдлыг ангилж хадгалах, боловсруулах үйлдвэрт нийлүүлэх ажил тус тус хийгдсэн байна.

4. ТӨСЛИЙН ГОЛ БА БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ

“Катодын зэсийн үйлдвэр” төслийн үйл ажиллагаанаас байгаль орчинд үзүүлэх эерэг ба сөрөг нөлөөлийг 2019 онд хийгдсэн БОНБНҮ-нд дараах байдлаар тодорхойлсон байна.

Катодын зэсийн үйлдвэрийн төсөл нь 0.24%-ийн агуулгатай балансын бус хүдрийн овоолгоос шүлтгүйжүүлэлт- хандлалт электролизын аргаар катодын зэс үйлдвэрлэнэ.

Байгаль орчны нарийвчилсан үнэлгээнд тусгагдсанаар. /ЖЭМР ХХК, 2019 он/

Шүлтгүйжүүлэн авсан шимт уусмалыг хадгалах болон үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагааг хэвийн явуулах зорилгоор тусгай геомембран доторлогоо бүхий нийт 7 цөөрөм ашиглах бөгөөд тус үйл ажиллагаанаас бороожуулалт, уурын зуух, тээвэрлэлт, барилга байгууламжийн өргөтгөл, шинэчлэл зэрэг нь байгаль орчинд сөрөг нөлөөлөлтэй харин суваг, цөөрөм нь хэвийн ажиллагаатай үедээ эерэг нөлөөлөлтэй байна. Харин байгаль орчны үзүүлэлтээс агаарын чанар, хөрс, газрын доорх ус зэрэг нь хамгийн их нөлөөлөлд өртөж байна. Агаар бохирдуулагч гол эх үүсвэр нь утаа болон тоосжилт юм. Харин катодын зэсийн үйлдвэрийн хувьд нөлөөлөл бага байна.

Хүснэгт 1. Эерэг сөрөг нөлөөлөл

			Одоо											Нийлбэр	Ирээдүй				Нийлбэр
№	Үйлдвэрийн үйл ажиллагаанаас БОН-д үзүүлэх нөлөөлөл	Овоолго (бороожуулах)	Суваг	Цөөрөм	SX-EW цех (уусган хандалт, электролиз)	Уурын зуухны үйл ажиллагаа (үнс, утаа)	Хүхрийн хүчлийн агуулах	Бараа материалын агуулах	Нүүрсний талбай	Шугам сүлжээ (Газар дээгүүр, доогуур)	Тээвэрлэлтийн үйл ажиллагаа	Ахуйн ус цэвэрлэх байгууламж	Хүдэр олборлолт, тээвэрлэлт		Хөрс хуулалт	Нуруулдан уусгалт	Шимт хөрсний овоолго		
Сөрөг																			
1	Физик хүчин зүйл	Агаарын чанар	1	0	0	0	1	0	0	1	0	1	0	4	3	2	1	0	6
2		Гадаргын ус	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3		Газрын доорхи ус	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0
4		Хөрс (газрын гадарга, хэвлий)	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	3	2	2	0	1	5
5		Дуу шуугиан	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	2	1	1	0	0	2
6	Биологийн хүчин зүйл	Ургамал	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1	1	0	0	2
7		Амьтан	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Нийт оноо			4	0	0	1	2	0	0	1	0	4	0	12	7	7	1	1	16
Эерэг																			
1	Физик хүчин зүйл	Агаарын чанар	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2		Гадаргын ус	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
3		Газрын доорхи ус	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	2
4		Хөрс (газрын гадарга, хэвлий)	0	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	0	2	0	2
5		Дуу шуугиан	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6	Биологийн хүчин зүйл	Ургамал	0	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	0	2	0	2
7		Амьтан	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	2	0	2
Нийт оноо			0	5	6	0	0	0	0	0	0	0	0	11	0	0	8	0	8

Хүснэгт 2. Нөлөөллийн хамрах хүрээ

			Одоо											Ирээдүй			
№	Үйлдвэрийн үйл ажиллагаанаас БОН-д үзүүлэх нөлөөлөл		Бороонулах (Исэлдэх, уурших)	Суваг	Цөөрөм	SX-EW цех	Уурын зуухны үйл ажиллагаа (үнс, утаа)	Хүсрийн хүчлийн агуулах	Бараа материалын агуулах	Нүүрс ачиг буулгах талбай	Шугам сүлжээ (Газар дээгүүр, доогуур)	Тээвэрлэлтийн үйл ажиллагаа	Ахуйн ус цэвэрлэх байгууламж	Хүдэр олборлолт, тээвэрлэлт	Хөрс хуулалт	Нуруудан уусгалт	Шийт хөрсний овоолго
Сөрөг																	
1	Физикийн хүчин зүйл	Агаарын чанар	T				T			T		T		T	T	T	
2		Гадаргын ус															
3		Газрын доорхи ус	T		T												
4		Хөрс (газрын гадарга, хэвлий)	T									T		T	T		
5	Биологийн хүчин зүйл	Дуу шуугиан				T	T							T	T		
6		Ургамал										T		T	T		T
7		Амьтан															
Нийт оноо			3	0	1	1	2	0	0	1	0	3	0	4	4	1	1

Үйлдвэрийн үйл ажиллагаанаас агаарын чанарт (тоосжилт, уурын зуухны утаа), гүний ус (уусмал нэвчих) болон газрын гадарга, хөрс, ургамал, амьтанд (барилга байгууламжийн өргөтгөл, шинэчлэл) сөрөг нөлөөлөл учруулахаар байна. Цаашид хяналт мониторинг, сайжруулалт, нөхөн сэргээлт зэрэг арга хэмжээнүүдийг тогтмол хэрэгжүүлснээр болзошгүй осол, эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх боломжтой.

Хүснэгт 3. Нөлөөллийн болох магадлал

№	Үйлдвэрийн үйл ажиллагаанаас БОН-д үзүүлэх нөлөөлөл	Бороожуулах (Исэлдэх, уурших)	Суваг	Цөөрөм	SX-EW цех	Уурын зуухны үйл ажиллагаа (үнс утаа)	Хүхрийн хүчлийн агуулах	Бараа материалын агуулах	Нүүрс ачиг буулгах талбай	Шугам сүлжээ (Газар дээгүүр, доогуур)	Тээвэрлэлтийн үйл ажиллагаа	Ахуйн ус цэвэрлэх байгууламж	Ирээдүй				
													Хүдэр олборлолт, тээвэрлэлт	Хөрс хуулалт	Нуруудан уусгалт	Шийт хөрсний овоолго	
Сөрөг																	
1	Физикийн хүчин зүйл	Агаарын чанар	M			M			M		M			I	I	V	
2		Гадаргын ус															
3		Газрын доорхи ус	M		M												
4		Хөрс (газрын гадарга, хэвлий)	M									I		I	I		
5	Биологийн хүчин зүйл	Дуу шуугиан				V	V							I	I		
6		Ургамал									I		M	V		I	
7		Амьтан															
Нийт оноо			3	0	1	1	2	0	0	1	0	3	0	4	4	1	1

5. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Энэ бүлгийн зорилго нь төслөөс үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөллийг тодорхойлж, үргэлжлэх эрчим ба цар хүрээг тогтоох нөлөөллийг бууруулах буюу зайлсхийх, багасгах, нөхөн сэргээх арга хэмжээнүүдийг хэрэгжүүлэхээр зорьж ажиллав.

5.1. Агаарын чанарт үзүүлэл нөлөөллийг бууруулах.

Хүснэгт 4. Агаарын чанарын сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ

	Сөрөг нөлөөллүүд	Төлөвлөсөн ажлууд	Нөлөөллийн хамрах хүрээ	Биелэлт	Төлөвлөсөн төсөв	Зарцуулсан төсөв	Бие-лэлт	Хавсралт-ын дугаар
1	Төслийн үйл ажиллагаанаас агаар дахь хүлэмжийн хийн агууламжийг нэмэгдүүлэх	Хүлэмжийн хийг ялгаруулж буй эх үүсвэрүүдийн мэдээллийг бүртгэх, тооцоолох	Үйлдвэрийн талбайд	Үйл ажиллагаа зогсоосонтой холбогдуулан агаарын багаж ав чадаагүй	Дотоод нөөцөөр	Дотоод нөөц		
2		Сэргээгдэх эрчим хүч үйлдвэрлэх. On-grid (16.2кВт-ын нарны цахилгаан станцыг байгуулж угаарын хийн ялгаралтаас сэргийлэх.)	Үйлдвэрийн талбайд	Сэргээгдэх эрчим хүчний хяналтын байр баригдсан. Нарны зай хураагууруудыг суурьлуулсан.	Төслийн зардлаар	УЗБ-н төлөвлөгөөнд туссан	✓	Хавсралт 1
3	Тээврийн хэрэгсэл, хүнд машин механизмын хөдөлгөөнөөс тоосжилт үүсэх,	Замаас үүсэх тоосжилтыг бууруулах - хурдны хязгаарыг дагаж мөрдүүлнэ. Тээврийн хэрэгслүүдэд байрлуулсан GPS-ийн мэдээнд хяналт тавих	Үйлдвэрийн талбайн дотоод замууд	Үйлдвэрийн үйл ажиллагаанд ашиглаж байгаа машин техникүүд бүгд GPS-р хянагддаг.		Дотоод нөөц	✓	Хавсралт 2 GPS хяналтын зураг
4		Ажил эхлэх болон тарах үед ажилтнуудыг тээвэрлэх маршрутын дагуу замыг услах.	Үйлдвэрийн дотоод зам	Далайн хошууны шинэс ХХК-р 4-10-р саруудад гүйцэтгүүлсэн.	8`400`000	10`725`000	✓	Хавсралт 3 Зам усалгаа
5	Уурын зуухны үйл ажиллагаанаас агаарт бохирдуулагч хий цацагдах.	Дулааны технологит тохирсон нүүрс хэрэглэх	Уурын зуух	Шарын голын лабораторит тогтмол шинжилгээг хийлгэж шаардлага хангасан нүүрсийг хэрэглэж байна.	Дэд бүтцийн цехийн төлөвлөгөө-нд туссан		✓	Хавсралт 4 Нүүрсний шинжилгээ
6		Зуухын яндангаас агаарт хаягдах утааны шинжилгээг хийлгэх, хяналт тавих	Уурын зуух					
Нийт					8`400`000	10`725`000	4	

5.2. Усны нөөц, чанарт үзүүлэх нөлөөллийг бууруулах

Үйлдвэрийн ойр орчимд гадаргын усны нөөц байхгүй. Харин үйл ажиллагаанд усыг унд ахуйн, бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл, зам болон ногоон байгууламжийг услахад ашиглаж байна. Технологийн хэрэглээний ус нь шулуутгагчийн хөргөлтөнд, катод угаах, үйлдвэрийн цех доторхи нойтон цэвэрлэгээнд, уусмалын алдагдлыг нөхөх зориулалтаар хэрэглэгддэг. Үйлдвэрийн цэвэр усыг Уулын баяжуулах “Эрдэнэт” үйлдвэртэй цэвэр усаар хангах гэрээг байгуулж, үндсэн шугамнаас авч хэрэглэж байгаа бол үйлдвэрийн ногоон байгууламж, зам талбайг гүний худгаас ашиглаж байна.

Хүснэгт 5. Усны нөөцөд учруулж болзошгүй сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ

№	Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Төлөвлөсөн ажлууд	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Биелэлт	Төлөвлөсөн төсөв	Бие-лэлт	Хавсралт-ын дугаар
1.	Ногоон байгууламжийн усалгаа, уурын	Гүний худгийн уст давхаргын ашиглалтын түвшинд хяналт тавих, зохих хэмжээнд ашиглах.	Үйлдвэрийн талбайд	2 ширхэг тоолуурын заалтыг тогтмол авч, бүртгэл хөтөлж байна.	-	✓	Хавсралт 5 Бүртгэл, Дүгнэлт, гэрээ, төлбөрийн баримт
2.	зуухны үйл ажиллагаанд ашиглаж буй гүний усны нөөцөд хомсдол учирч болзошгүй	Ус ашиглах дүгнэлтэнд зааснаас бусад зориулалтаар ус ашиглах, хуулийн шаардлагын дагуу ус ашиглах гэрээг хийж, төлбөр хураамжийг хугацаанд нь төлөх.	Уурын зуух, ногоон байгууламж усалгааны худаг	Сав газрын болон Усны газраас гаргасан дүгнэлтийн дагуу усыг хэрэглэж, тогтмол бүртгэл хөтөлж, төлбөрийг төлж байна.	-	✓	
3.	Уусмал алдагдаж, гүний усны бохирдол үүсч болзошгүй	Гүний усны 3 цооногт автомат түвшин хэмжигч суурьлуулж турших, мэдээллийг жигдрүүлэх.	Мониторинг-ийн эхний 3 цооногт	Үйлдвэрийн үйл ажиллагаа түр зогссонтой холбоотой энэ ажилд хөрөнгө гаргах боломжгүй болсон.	Нийлүүлэгчийн саналаар		
4.	Цэвэрлэх байгууламжийн үйл ажиллагааны доголдлоос ус хөрсөнд алдагдаж, газар доорхи усыг бохирдуулж болзошгүй.	Цэвэрлэх байгууламжийн оролт, гаралтын уснаас улирал тутамд дээж авч шинжлэх, шаардлагатай засвар үйлчилгээг тогтмол хийх.	Цэвэрлэх байгууламж	Улирал бүр Эрдэнэт үйлдвэрийн химийн төв лабораторит болон стандарт хэмжилзүйн газрын лабораторит тогтмол шинжилгээг хийлгэж байна. Одоогоор стандартаас давсан үзүүлэлтгүй байна.	Дэд бүтцийн төлөвлөлт-ийн зардлаар	✓	Хавсралт 6 Шинжилгээ-ний хариу
Нийт						3	

5.3. Газрын хэвлийд учруулж болзошгүй сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө

Газрыг зөв зохистой ашиглахтай холбоотой Монгол Улсын хууль, тогтоомжуудын шаардлагууд, байгаль орчны стандартууд болон төслийн Байгаль орчны нарийвчилсан үнэлгээний шаардлагуудад нийцүүлэн ажиллах зорилтын хүрээнд төлөвлөгөөг боловсрууллаа. Бид аливаа үйл ажиллагаанаас газар хөндөх, хөрс хуулах ажилд хяналт тавьж, шимт хөрсийг стандартын дагуу хадгалах, тухайн талбайд шаардлагатай нөхөн сэргээлтийг төлөвлөхөд Тусгай зөвшөөрлөөр гүйцэтгэх ажлын журамыг баталж, өдөр тутмын үйл ажиллагаанд мөрдлөг болгон ажиллаж байна.

Хүснэгт 6. Газрын хэвлий, хөрсөн бүрхэвчид учруулж болзошгүй сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ

№	Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Төлөвлөсөн ажлууд	Биелэлт	Төлөвлөсөн төсөв	Зарцуулсан төсөв /төг/	Бие-лэлт	Хавсралт-ын дугаар
1.	Газрын гадарга, хэвлий эвдэгдэх, доройтох, нөлөөлөлд өртөх	Хяналтгүйгээр газар хөндөхөөс сэргийлж газар хөндөх үйл ажиллагааг эхлүүлэхийн өмнө “Ухалт малталтын зөвшөөрөл авах, олгох, бүртгэл хөтлөх”	2024 онд нийт 11 удаагийн ухалт малталтын ажил хийгдэж хяналт тавигдсан байна.	Дотоод нөөц	-	✓	Хавсралт 7 Зөвшөөрөл
2.	Үйлдвэрийн бүсд хатуу хог хаягдал үүсэх	Эко өдөрлөгийг тогтмол хэрэгжүүлэх, үйлдвэр орчимд их цэвэрлэгээ хийх	Үйлдвэрийг үйл ажиллагаа түр зогссонтой холбогдуулан олон нийтийн ажлыг зохион байгуулаагүй.	1`000`000	-		
3.	Хөрсөн бүрхэвч хамгаалал	Газар хөндөх үйл ажиллагааны өмнө шимт хөрсийн гүнийг тогтоож, тогтоосон хэмжээнд хуулж стандартын дагуу хадгалах.	2024 онд хийгдсэн ухалт малталтын ажлуудаар нийт 80 м3 шимт хөрс хуулагдаж хадгалагдсан.	Дотоод нөөц	-	✓	Хавсралт 8 Бүртгэл
4.		Шимт хөрсний тооллого бүртгэлийг давтан хийж, мэдээллийг шинэчилж, бүртгэх.	Бүртгэлийг шинэчилсэн. Нийт 29,589 м3 хөрс хадгалагдаж байна.	Дотоод нөөц	-	✓	
5.		Ашигласан шимт хөрсний бүртгэлийг хийх.	2024 онд хөрс авч ашиглаагүй байна.	Дотоод нөөц	-	✓	

6.		Шатах, тослох материалын хаягдлыг тусгайлан тосон авч, зөвшөөрөл бүхий байгууллагад хүргүүлэх	Нийт 1800л хаягдлыг тосыг Монпители ойл ХХК-д хүлээлгэж өгсөн.	Гэрээнд туссан үнийн дагуу	270`000	✓	Хавсралт 9 Гэрээ, дагалдах
7.		Хуурайшилт ихтэй үед замын тоос босохоос сэргийлж, замыг тогтсон хугацаанд услах.	Далайн хошууны шинэс ХХК-аар үйлдвэрт ирж буцах замыг услуулсанаас гадна үйлдвэрийн дотоод овоолго руу явах замыг тогтмол услуулан.			✓	Хавсралт 3-т
8.	Үер буух эрсдлээс сэргийлэх.	Цаг уурын мэдээг авч, балансын судалгааг хийх, уусмалын түвшин нэмэгдсэнээс цөөрөм халих, уусмал хөрсөнд алдагдахаас сэргийлэх.	УЦУОШГ-аас 7 хоногийн, сарын улирлын урьдчилан сэргийлэх мэдээг болон сарын гүйцэтгэлийн мэдээг авч балансын тооцоог гаргахад ашигласан.	600`000	600`000	✓	Хавсралт 10 Балансын мэдээ
Нийт				1`600`000	870`000	7	

6. НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Монгол улсын Ерөнхийлөгчийн 2021 оны 58 дугаар Зарлигийн дагуу “Тэрбум мод үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд” 2022-2030 онд 3,0 сая модны тарьц суулгацын нөөцийг бүрдүүлэх зорилгоор мод үржүүлгийн газрын төслийг боловсруулан Орхон аймагт хэрэгжүүлж, ажиллаж байна.

Хүснэгт 6. Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө

№	Нөхөн сэргээлтийн зорилт	Төлөвлөсөн ажлууд	Биелэлт	Төлөвлөсөн төсөв /төг/	Зарцуулсан төсөв /төг/	Бие-лэлт	Хавсралтын дугаар
1	Биологийн нөхөн сэргээлт	Тэрбум мод үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд 100,000 ширхэг мод тарих.	Нийт 312.000 ширхэг моддыг тарьж, ажлын тайланг тухай бүрт Засаг даргын ТГ-т тайлагнан ажиллаж байна.	Гэрээнд туссаны дагуу	1тэрбум 990 сая	✓	Хавсралт 11 Мод үржүүлгийн тайлан.
2		Мод үржүүлгийн талбайд 300,000ш модны тарьц, суулгацын нөөц бүрдүүлэх.	МҮГазарт 300 мянган ширхэг тарьц суулгацын нөөц бүрдүүлсэн			✓	
3	Мэрэгчийн тоо толгойг хэвийн байлгах	ШУА-иар хийлгэсэн мэрэгчийн судалгаанд үндэслэн хашаалсан талбайд өссөн мэрэгчийн тоо толгойг бууруулах.	Үйлдвэрийн үйл ажиллагааг түр зогсоосонтой холбоотой хэрэгжээгүй.	10`000`000			
4	Үйлдвэр орчмын ногоон байгууламжийг нэмэгдүүлэх		Үйлдвэр орчимд 240ш шинэс моддыг тарьсан.		18`000`000	✓	Хавсралт 12 Ажлын тайлан, гэрээ
Нийт				10`000`000	2 тэрбум 8 сая	3	

“Ачит- Ихт” ХХК нь 2014 оноос эхлэн “Бүх нийтээр мод тарих” үндэсний өдрийг тэмдэглэн үйлдвэрийн талбайд ногоон байгууламж байгуулах ажлыг ажилтнууд болон гэрээт мэргэжлийн байгууллагатай хамтран Эрдэнэт хаалга Хангал гол орчим, Шанд баг Хас тэмдэгтэй уул, УТП-н гадна ойн зурвас байгуулахаар моддыг тарьсан байна.

7. БИОЛОГИЙН ОЛОН ЯНЗ БАЙДЛЫГ ДҮЙЦҮҮЛЭН ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ БИЕЛЭЛТ

“Ачит- Ихт” ХХК-ийн катодын зэс ялган авах төсөл нь нутгийн биологийн олон янз байдалд эерэг нөлөө үзүүлэхийг эрмэлзэж байна. Үйл ажиллагаа явуулж буй бүс нутгийн биологийн олон янз байдалд учирч болох эрсдэл буюу болзошгүй сөрөг нөлөөллийг шатлалтайгаар бууруулах зарчмыг баримталж зохион байгуулсан.

Хүснэгт 7. Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээ

№	Дүйцүүлэн хамгаалах зорилт	Төлөвлөгөө	Биелэлт	Төлөвлө-сөн төсөв	Зарцуулсан төсөв	Бие-лэлт	Хавсралтын дугаар
1	Булаг шандын эхийг хамгаалах	Хөөвөрийн булгийн эх ундаргыг сэргээх, Далиу булгийн эхийн хамгаалалтыг засварлах.	Үйл ажиллагаа түр зогссонтой холбогдуулан мөн холбогдох төрийн захиргааны байгууллагаас зөвлөмж чиглэл хүлээж байна.	10`000`000			
2		Усны чанарын шинжилгээг хийж, мониторингийн мэдээ цуглуулах.	Хөөвөрийн булгийн ус дээж авах хэмжээнд гарахгүй байгаа тул биелээгүй.	280`000	74`300		
3			Далиу булгийн эх ундаргыг сэргээн засаж, хамгаалах ажлыг “Мөнхийн бэлчир” ХХК-аар гүйцэтгүүлсэн.		7`637`630	✓	Хавсралт 13 Тайлан
4	Голын гольдролыг хамгаалах, нөөцийг нэмэгдүүлэх	Хангал голын усны нөөцийг нэмэгдүүлэх, эрэг, хөрсний элэгдэл эвдэрлээс хамгаалах зорилгоор бургас зэрэг ус чийгийг сайн барьдаг моддыг тарих.	Эрдэнэт хотын хаалганы дэргэд Хангал голын гольдрол дагуу нийт 1086 ширхэг бургас моддыг тарьсан.	8`900`0000	16`305`000	✓	Хавсралт 14 Тайлан
		Хангал гол дагуу хамгаалалтын бүсийн моддыг хамгаалах хашаа барих.	Шинээр нийт 540м урттай хашааг газрын нөхцөлтэй уялдуулан 2 хэсэг болгож барьж, моддыг тарьсан.		50`000`000	✓	Хавсралт 15 Ажлын акт, гэрээ
Нийт				10`280`000	74`016`930	2	

“Ачит-Ихт” ХХК нь “Эрдэнэт үйлдвэр” ТӨҮГ-аас газар ашиглах гэрээний дагуу 157.16 га талбайг ашиглах зөвшөөрөлтэй ба нийт 156.96 га талбай ашиглалтын идэвхтэй хэлбэрт байна.

8. НҮҮЛГЭН ШИЛЖҮҮЛЭХ, НӨХӨН ОЛГОВОР ОЛГОХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Гамшгийн үед компанийн үйлдвэрийн оршин суугчдыг нүүлгэн шилжүүлэх арга хэмжээг гамшгаас хамгаалах ерөнхий төлөвлөгөөнд тусгаж хэрэгжүүлэх ба гамшгийн эрсдэлд өртөж эрүүл мэндээрээ хохирох эрсдэлийг даатгалын журмаар зохицуулах ба эрсдэлд өртсөн тохиолдолд хууль тогтоомжийн дагуу нөхөн олговор олгож ажиллав.

Хүснэгт 8. Нүүлгэн шилжүүлэх төлөвлөгөө

№	Төлөвлөгөөтэй эсэх	Хүн, хүчний тооцоо /штаб, мэргэжлийн анги/	Химийн хорт бодисын нэр, тоо хэмжээ	Техник хэрэгсэл		Бэлэн байдлын үеийн нэг бүрийн хамгаалах хэрэгсэл /төрөл, тоо ширхэг/						
				3	13	10	100	25	200	1000	20	1
1	“Ачит-Ихт” ХХК-ний гамшгаас хамгаалах ерөнхий төлөвлөгөөнд тусгагдсаны дагуу	Удирдлага Штаб: 9хүн Мэргэжлийн анги: 20 хүн	Хүхрийн хүчил: H2SO4 – 6385 тн Органик хандлагч Ликс: 55 тн Кобальтын сульфат: 19тн Гуартек: 4.5 тн Керосин:500 тн	Автобус	Том оврын болон суудлын тэрэг	Хүчлээс хамгаалах хувцас MSA SAFETY	Резинэн бээлий 20х200	Резинэн гутал	Хошуувч- P-2	Амны хаалт	Нүүрний хаалт	Хороглох байр

Нөхөн олговрыг шийдвэрлэх төлөвлөгөө

№	Нөхөн олговрыг шийдвэрлэх арга хэмжээ	Ажилтны тоо	Нэг ажилтны даатгалын зардал	Нийт зардал	Даатгалын компани
1	Ажил олгогчийн даатгал	184	44,861,972	10,462,602,936	Бодь-Даатгал
2	Гэнэтийн ослын даатгал		10,000,000		
3	Эмчилгээний даатгал		2,000,000		
4	Хууль тогтоомжийн дагуу олгох нөхөн олговор	Эрсдэл гарсан үед өртсөн ажилтнуудад нөхөн олговрыг олгоно.			

2024 оны 10 сарын байдлаар үйлдвэлийн осол гараагүй ажилласан бөгөөд ажлын байрны бус эрсдэлд өртсөн нийт 14 ажилтанд хууль тогтоомжийн дагуу Бодь-Даатгалаас төгрөгийн нөхөн олговор авсан байна

9. ОСОЛ, ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

“Ачит-Ихт” ХХК нь МУ-ын хууль, дүрэм журмууд болон олон улсын стандартад нийцсэн компанийн дотоод журмыг боловсруулан хэрэгжүүлэхээс гадна хууль, журмын зүйл заалтын шаардлагын дагуу тухайн жилд хэрэглэсэн Химийн бодисын орлого зарлагын мэдээг тогтмол гаргаж Орхон аймгийн Байгаль орчин аялал жуулчлалын газар, Мэргэжлийн хяналтын газарт хүргүүлэн ажиллаж байна. Цаашид холбогдох баримт бичгийг боловсруулан мөрдлөг болгон ажиллана.

2024 оны байдлаар төслийн хүрээнд нийт 71 нэр төрлийн химийн бодис хадгалагдан, ашиглагдаж байна. Ашиглагдаж буй химийн бодисууд нь бүгд ХАЛМ-тай бөгөөд шаардлагад үл нийцэж буй ХАЛМ-тай химийн бодис байгаа эсэхэд тогтмол хяналт тавьж ажиллаж байна.

Хүснэгт 9. Химийн бодисын менежмент

№	Болзошгүй аюул, осол сөрөг нөлөөлөл	Төлөвлөгөө	Биелэлт	Төлөвлөсөн төсөв	Зарцуул-сан төсөв	Бие-лэлт	Хавсралтын дугаар
1	Аюултай бодис асгарах	Химийн бодис асгарсан, онцгой үед хэрэглэх багц, шингээгч материалыг зохих газруудад байрлуулах, хөрс бохирдохоос хамгаалж бэлтгэх, асгаралтын иж бүрдлийг бэлэн байлгах	Үйлдвэр холбогдуулан 5-9 сард төлөвлөгдсөн ажлууд хийгдээгүй.	4`000`000	-	0	
2	Гамшиг ослын эрсдэл	Гамшгийн эрсдлийн үнэлэгээг эрх бүхий байгууллагаар хийлгэх.	Гамшиг гал түймрээс хамгаалах Монголын нийгэмлэгээр гүйцэтгүүлсэн.	Гэрээний дүнгээр	22`000`000	✓	Хавсралт 16 Үнэлгээний тайлангийн нүүр
3	Гамшиг ослын эрсдэл	Гамшгийн бэлэн байдлын төлөвлөгөө боловсруулж штаб, албадыг бэлтгэл сургуулилтаар хангана.	- Гамшгаас хамгаалах төлөвлөгөөг батлуулсан. - Гамшигаас хамгаалах мэргэжлийн ангийн бүрэлдэхүүний аврах багийн 21 гишүүдийг Эрдэнэт Үйлдвэр ТӨҮГ-ын гэрээт гал унтраах аврах 58 дугаар ангид гамшгийн голомтод үүрэг олгох мэдлэг, дадлага олгох сургалтад хамруулсан.		1`900`000	✓	Хавсралт 17 Батлагдсан төлөвлөгөөний нүүр, Сургалтын мэдээ

3	Гамшиг ослын эрсдэл	Гамшигийн бэлэн байдлын төлөвлөгөө боловсруулж штаб, албадыг бэлтгэл сургуулилтаар хангана.	- Нийт ажилтны гамшигаас хамгаалах сургалтыг 161 ажилтанд, галын аюулгүй байдлын дадлага сургууилтыг 103 ажилтанд тус тус зохион байгуулсан.		1`900`000	✓	Хавсралт 17 Батлагдсан төлөвлөгөөний нүүр, Сургалтын мэдээ
4	Химийн бодисын ашиглалтад хяналт тавих	Химийн бодисыг хадгалах, ашиглах, тээвэрлэх үед гарч болзошгүй эрсдлийн үеийн төлөвлөгөө	Гамшиг гал түймрээс хамгаалах Монголын нийгэмлэгээр гүйцэтгүүлсэн.	Үйл ажиллагааны зардал		✓	Хавсралт 18 Химийн бодисын эрсдлийн үнэлгээ
5		ХБ№1-12 маягтын дагуу бүртгэлийг тогтмол хөтлөх. /ХХБАБТХ-13.7, ХБАЗБХ-13/	Бүртгэлийг маягтын дагуу хөтөлж, тайланг тогтоосон хугацаанд төрийн захиргааны байгууллагат хүргүүлж ажиллаж байна.	Дотоод нөөц	-	✓	Хавсралт 19 Химийн бодисын ашиглалтын тайлан
6	Сургалт	Химийн хортой, аюултай бодистой харьцаж ажилдаг ажилчдад жил бүр химийн бодисын сургалтанд хамруулах	Нийт 81 ажилтныг хамруулсан.	Үйл ажиллагаа-Сургалтын зардлаар	-	✓	Хавсралт 20 сургалтын бүртгэл, мэдээ
7	Үйлдвэрийн ажиллагсдын эрүүл мэндэд нөлөөлөх	Нэг бүрийн хамгаалах хэрэслээр хангах, хор саармагжуулах бүтээгдэхүүнээр хангах, эрүүл мэндийн үзлэгт жилд 1 удаа хамруулах	Нийт 212 ажилтнуудыг эрүүл мэндийн урьдчилан сэргийлэх үзлэгт, 154 ажилтныг биомониторингийн шинжилгээнд хамруулсан.	Үйл ажиллагааны – ХАБ-ын зардлаар	135`290`300	✓	
Нийт					4`000`000	159`190`300	6

Химийн бодисыг тээвэрлэх, хадгалах, үйлдвэрлэлд ашиглах үед гэнэтийн ослоос эрсдэл үүсэж химийн бодисоор агаар, гадаргын болон газрын доорх ус, хөрс газрын гадарга бохирдсон тохиолдолд хяналт шинжилгээ хийх, эрсдэлийг арилгах ажлыг Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрт тусгаж ажиллаж байна.

10. ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Үйлдвэрийн үйл ажиллагааны үед гарсан хог хаягдал:

- Ахуйн хог хаягдал жилд- 688 м3
- Аюултай хог хаягдал жилд- 12,516 кг
- Уурын зуухны үнс – 1862.4 тн

Хүснэгт 10. Хог хаягдлын менежмент

№	Нэр	Төлөвлөлт	Биелэлт	Зарцуулсан төсөв	Хувь	Хавсралтын дугаар
1	Хог хаягдлын менежмент нэвтрүүлэх	Үйлдвэрийн үйл ажиллагаанаас гарах нийт хаягдлын дахин ашиглах боломжийг нэмэгдүүлэх, эх үүсвэр дээр ангилалыг сайжруулах, түр хадгалах цэгийг стандартын дагуу тохижуулах	Үйлдвэрт хаягдлыг энгийн болон аюултай гэж ангилахаас гадна менежмент нэвтрүүлсэнтэй холбогдуулж энгийн хаягдлыг дахивар болон дахин боловсруулах боломжгүй хаягдал гэж ангилж байна. Ангиллын дагуу: - Аюултай хаягдлын (үйлдвэрийн болон лабораторийн) - Цаасны хаягдлын - Шил болон хуванцарын хаягдлын цэгүүдийг шинээр байгуулсан.	15`832`050	✓	Хавсралт 21 Менежментийн ажлын тайлан
2	Ахуйн	Орон нутгийн эрх бүхий байгууллагатай хог хаягдлыг устгуулах гэрээ байгуулах, журам, нормативын дагуу төлбөрийг төлөх	Орхон аймгийн хот тохижуулах газартай гэрээ байгуулж тогтмол ахуйн хог хаягдлын цэгт тээвэрлэн хүргэж байна. 688 м3 хаягдлыг хуваарийн дагуу шилжүүлсэн.	7,912,000	✓	Хавсралт 22 Хот тохижуулахтай хийсэн гэрээ, хуваарь
3	Үйлдвэрийн	Уурын зуухны халуун үнсийг өөрийн талбайд хөргөж аюулгүй болсон хойно тээвэрлэн хүргэх.	Орхон аймгийн хот тохижуулах газартай гэрээ байгуулж тогтоосон талбайд тогтмол үнсийг тээвэрлэн хүргэж байна. 1862.4тн – 33,120,000төг	41`032`000	✓	
4	Аюултай хаягдал	Тусгай эрх бүхий байгууллагад шилжүүлэх, тээвэрлүүлэх, устгуулах	Цэцүүх трейд ХХК, Түмэн эгшиг ХХК-тай тус тус гэрээг байгуулж, аюултай химийн бодисын аливаа хаягдлыг устгуулсан. Цэцүүх - 1854кг – 4`932`200төг (15ш ibc) Түмэн эгшиг – 6846 кг – 20`772`245 (24ш ibc)	25`704`445	✓	Хавсралт 23 Аюултай хаягдал шилжүүлэх гэрээнүүд

№	Нэр	Төлөвлөлт	Биелэлт	Зарцуулсан төсөв	Биелэлт	Хавсралтын дугаар
5	Химийн бодсын хаягдал, крад	Хаягдлыг цуглуулж, овоолго дээрх зөвшөөрөгдсөн цэгт хаях	Нийт 580м3 хэмжээний крадны хаягдал гарч, овоолго дээрх тогтоосон цэгт хүргэгдсэн.		✓	Хавсралт 24 Крадны бүртгэл
6	Хаягдал тос масло	Түр хадгалах, тусгай эрх бүхий байгууллагад шилжүүлэх, устгуулах.	Монпити ойлтой гэрээг байгуулж түлшний хаягдал тос, 1800л масло-ыг устгуулсан.	280`000	✓	Хавсралт 25 Гэрээ, дагалдах хуудас
7	Сургалт	Хог хаягдлын ангилан ялгалт, байгаль хамгаалах арга хэмжээний талаар менежментийн зөвлөх байгууллагатай хамтарч төлөвлөгөнөөй дагуу сургалт хийх.	Хог хаягдлыг ангилж хэвшүүлэх сургалтыг ажилтнуудад тогтмол явуулж, гэрээлэгч байгууллагууд болон иргэдэд тус тус 1 удаа хийсэн.		✓	Хавсралт 26 Сургалтын бүртгэл, мэдээ
8	Бүх нийтийн цэвэрлэгээнд оролцох	Байгаль хамгаалах хавар, намрын сарын ажлын хүрээнд эзэнгүй дүүргийн хог хаягдлыг цэвэрлэх	Тус онд үйлдвэрийн үйл ажиллагаа зогсож ажиллах нөөц бага байсан үе таарч энэ ажлыг хэрэгжүүлээгүй.			
9	Дахивар хаягдал	Үйлдвэрийн хэмжээнд хог хаягдлыг тогтмол ангилан ялгаж дахивар хаягдлыг орон нутгийн тээвэр логиستيкийн төвд тогтмол шилжүүлэх	Хог хаягдлын менежмент нэтрүүлэхээр “Өнгө нэм” ХХК-тай гэрээ байгуулж, ажиллаж байна. Хуванцар, цаас, шилний хаягдлыг дараах газруудад хүргүүлсэн. Бидэрт манхан ХХК- 100кг Эко түлш – 700 кг цаасны хаягдал Шинэ шил – 1.5тн		✓	Хавсралт 27 Хүлээлгэж өгсөн мэдээ
Дүн		22`000`000	68`874`395	90`760`495	8	

11. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨРИЙН БИЕЛЭЛТ

“Ачит-Ихт” ХХК-ийн катодын зэс үйлдвэрлэх төслөөс байгаль орчинд үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөллүүдийг тогтоох, түүнээс урьдчилан сэргийлэх, үүссэн нөлөөллийг бууруулах, арилгах арга хэмжээг бодит судалгаа, шинжилгээнд үндэслэн хэрэгжүүлж байна.

“Ачит-Ихт” ХХК орчны хяналт шинжилгээг “Агаар, гүний ус, хөрс”-нд Орхон аймгийн Ус цаг уур орчны шинжилгээний албатай хамтран хийж байна. Байгаль орчны аудитын зөвлөмжийн дагуу хөрс болон гүний усны хүнд металлын шинжилгээг SGS лаборатори болон ХАНЛАБ лабораториудад хийлгэсэн. Мөн өөрийн лабораторид хуваарийн дагуу 7 хоног бүрт тогтмол дээж авч шинжлэн, хяналт тавин ажиллаж байна.

Хүснэгт 12. Орчны хяналт, шинжилгээний хөтөлбөр

№	Хяналт шинжилгээ хийх үзүүлэлтүүд	Төлөвлөгөө	Биелэлт	Биелэлт	Хавсралтын дугаар
1. Агаарын бохирдлыг хянах, бууруулах асуудлаар					
1	✓ NO2 ✓ SO2	Үйлдвэрийн 6 цэгээс агаарын хяналт хийх. улиралд 1, жилд 24 шинжилгээ	Хуваарийн дагуу улиралд нэг удаа аймгийн УЦУОШТ-с дээж авч шинжилгээ хийсэн. MNS4585:2016 стандартын ЗДХ давсан тохиолдол байхгүй.	✓	Хавсралт 28 Агаарын шинжилгээ
2	Агаар орчныг бохирдуулагч элементийн хяналт шинжилгээ хийлгэх	Уурын зуухны яндангаас гарах утаанд шинжилгээ хийх байгууллагыг сонгох	Үйл ажиллагаа түр зогссонтой холбогдуулан энэ ажил 12 сар руу хойшлоод байна.	0	
3	Хур бороо, үер буух, цаг уур: агаарын хэм, салхины хурд, харьцангуй чийг, даралт хэмжилтийг тогтмол хийх.		Сар бүрийн нэгэнд тогтмол мэдээ УЦУОШТ-с авсан. Дотоод үйл ажиллагаанд 1 станцийг ашиглаж тооцооллыг хийж байна.	✓	
4	Орчны агаар дахь тоосжилтын хэмжилт шинжилгээг хийлгэх. (Нийт тоос, Рм 2.5, Рм10)		Эрүүл ахуй, хор судлалын лаборатори ХХК-аар 5 цэгээс шинжилгээ хийлгэсэн. Стандартаас давсан үзүүлэлтгүй байна.	0	
2. Хөрсний бүхэвч, газар ашиглалт					

5	Хөрсний бүрхэвчийн хяналтын цэгүүдээс дээж авч шинжлүүлэх Тодорхойлох элемент: PH, NH4, SO4, Fe, PO	Үйлдвэрийн хөрсөн бүрхэвчийн хяналтын 5 цэгээс жилд 2-р удаа дээж авч шинжилгээ хийлгэх.	УЦУОШТ хөрсний дээжлэлт хийсэн.	✓	Хавсралт 29 Хөрсний шинжилгээ
6	Элемент тодорхойлох: Cu, Mo, Cd, Zn, As, Pb, Cr, Ni		5 цэгээс хүнд элемент дээж авч хөрсний итгэмжлэгдсэн лабораторид шинжлүүлсэн.	✓	Хавсралт 30 Хүнд металын шинжилгээ
	3. Гадаргын болон газрын доорх ус				
7	Гүний усны хяналтын цооногуудаас дээж авч хяналт тавих Тодорхойлох элемент: рН, SO4, ЖБ	Гүний усны хяналтын 10 цооногоос сар бүр дээж авч хянах.	Сар бүр аймгийн УЦУОШТ-с гэрээний дагуу ус агуулсан 8-н цооногоос дээжлэлт хийж 96 сорьц шинжилгээ хийсэн.	✓	Хавсралт 31 Гүний усны шинжилгээ
8	Элемент тодорхойлох: Mo, Cd, Zn, As, Pb, Cr, Ni, Cu		8 цэгээс дээж авч SGS лабораторид шинжлүүлсэн.	✓	Хавсралт 32 Гүний усны Хүнд металын шинжилгээ
	4. Бусад				
9	Мониторингийн тайланг улирал тутамд БОАЖГ болон Сумын засаг даргын дэргэдэх БО хариуцсан мэргэжилтэнд хүргүүлэх.		Баян-Өндөр сумын БО хариуцсан мэргэжилтэнд мэдээ хүргүүлсэн.	✓	
	Дүн	10,240,000	7,880,000	7	

12. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

“Ачит-Ихт” ХХК-ийн катодын зэсийн үйлдвэр нь нийт 200 гаруй ажилтан, албан хаагчидтай бөгөөд мод тарих, орчныг засаж тохижуулах, хүн бүр байгаль хамгаалагч байх уриан дор хамтран ажиллахаас гадна компанийн удирдлагын менежментийн системээр хүний эрүүл мэнд, аюулгүй ажиллагаа, байгаль орчны асуудлыг цогц байдлаар авч үздэг. Мөн хууль журам, стандартын хэрэгжилтийг хангах, шаардлагыг биелүүлэх зорилт тавин ажиллаж байгаа бөгөөд Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээ, Газрын чанарын улсын хянан баталгаа болон бусад эрсдэлийн үнэлгээ зэрэг хяналт, мониторингийг зохих хууль журмын дагуу тогтмол хийлгэж, үр дүн, зөвлөмж, шаардлагыг үйл ажиллагаандаа тусган ажиллаж байна. 2024 онд дараах ажлуудыг гүйцэтгэсэн байна.

Хүснэгт 11. Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө

№	Нэр	Төлөвлөлт	Биелэлт	Зарцуулсан төсөв	Бие-лэлт	Хавсралтын дугаар
1	Байгаль орчны менежементийн тогтолцооны ISO 14001:2015 стандартын магагдлан хийлгэх.	Байгаль орчны менежементийн тогтолцооны ISO 14001:2015 стандартын магадлах аудит хийлгэх, гэрчилгээг сунгах	Байгаль орчны удирдлагын тогтолцооны ISO 14001:2015 стандартын баталгаажуулалтын аудитыг олон улсын TQCSI компаниар хийлгэж, шаардлагад нийцсэн тул стандартын гэрчилгээ сунгагдсан.	13`900`000	✓	Хавсралт 33 ISO14001:2015 сунгагдсан сертификат
2	“Хаалт, нөхөн сэргээлтийн менежментийн төлөвлөгөө”-ний бодлогын баримт бичигтэй болсон байна.	“Хаалт, нөхөн сэргээлтийн менежментийн төлөвлөгөө”-ний бодлогын баримт бичигтэй болсон байна.	Хуулийн шаардлагын дагуу үйлдвэрийн овоолгын хэсэгчилсэн хаалтын менежментийн төлөвлөгөөг мэргэжлийн байгууллагаар гүйцэтгүүлж холбогдох иргэд, Эрдэнэт үйлдвэр ТӨҮГ, УУХҮЯ-нд танилцуулж, саналыг тусган 2024 оны 02 сарын 07-ны А/68 тоот тушаалаар төлөвлөгөөг БОАЖЯ-нд хүлээлгэж өгсөн. 2024 онд тус төлөвлөгөөнд тусгасан уусмал цэвэршүүлэх туршилт Америкийн Ecotechnol ХХК-д хийгдэж, үр дүнг баталсан тул тоног төхөөрөмжийн үйлдвэрлэлийг хийлгэж байна.	295`900`000	✓	Хавсралт 34 БОАЖ-ын сайдын тушаал, УУХҮЯ, Эрдэнэт үйлдвэрийн санал, Иргэдэд танилцуулсан ИНХ-н тогтоол
3	Нарны Цахилгаан станци	1МВт чадалтай, 2МВт.ц багтаамж бүхий цэнэг хуримтлуур, нарны цахилгаан станц суурьлуулах.	Үйлдвэрийн цахилгаан хангамжийн системтэй зэрэгцээ ажиллах нарны цахилгаан станцийг барих ажлыг эхлүүлсэн. Одоогоор контролын байр баригдаж, тольнууд угсрагдахад бэлэн болсон байна.	4,151,575,000	✓	Хавсралт 1-д Нарны станцын гүйцэтгэлийн мэдээ
Дүн		20`000`000		4 тэрбум 461 сая 375 мянга	3	

8.1.1 Уурхай, Уулын болон баяжуулах үйлдвэрийн нөхөн сэргээлт, хаалтын журмын дагуу “Хаалт, нөхөн сэргээлтийн менежментийн төлөвлөгөө”-ний бодлогын баримт бичигтэй болсон байна.

Ашигт малтмалын тухай хууль, Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуулийн шаардлагын дагуу ТЭЗҮ-д тусгагдсан ашиглалтын 10 жилийн хугацаа дуусаж байгаатай холбогдуулан Хаалт нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөг боловсруулах шаардлага үүссэн. Бид 2019 оноос хойш судалж, 2022 онд "Грийнлэнд прайндли" ХХК-тай хамтарч ажиллах гэрээ байгуулж хаалтын төлөвлөгөө боловсруулагдсан. Шинжилгээнд Эрдэм шинжилгээний хүрээлэн, Газарзүй-Геоэкологийн хүрээлэнгийн болон их дээд сургуулийн эрдэмтдээр удирдуулсан баг ажилласан бөгөөд өмнө 2019 онд тус компаний 80 гаруй эрдэмтэн судлаачдаас бүрдсэн баг хамт олон үйлдвэрийн үйл ажиллагаанаас үзүүлж буй нөлөөллийг тодорхойлох, байгалийн бүрэлдэхүүний үндсэн өгөгдөл, нөлөөллийг нарийвчилан судлах Байгаль орчны цогц судалгааг агаар, хөрс, гүний ус болон овоолго дээрхи, нийт талбайн усны шилжилт хөдөлгөөний тодорхойлох зорилго бүхий геофизикийн судалгааг 1 жилийн турш гүйцэтгэсэн. Тус судалгааны болон бусад холбогдох судалгааны суурь баримт бичгүүдэд тулгуурлан Хаалтын менежментийн төлөвлөгөөг боловсруулсан. Хаалтын төлөвлөгөөг боловсруулах ажлыг нийт 295'900'000 төгрөгний өртөгөөр гүйцэтгүүлж дууссан. Хуулийн шаардлагын дагуу үйлдвэрийн овоолгын хэсэгчилсэн хаалтын менежментийн төлөвлөгөөг мэргэжлийн байгууллагаар гүйцэтгүүлж холбогдох иргэд, Эрдэнэт үйлдвэр ТӨҮГ, УУХҮЯ-нд танилцуулж, саналыг тусган 2024 оны 02 сарын 07-ны А/68 тоот тушаалаар төлөвлөгөөг БОАЖЯ-нд хүлээлгэж өгсөн.

8.1.2 Байгаль орчны менежментийн тогтолцооны ISO 14001:2015 стандартыг үйл ажиллагаандаа нэвтрүүлж, баталгаажуулалтын аудит хийлгэсэн байна.

Байгаль орчны удирдлагын тогтолцооны ISO 14001:2015 стандартын баталгаажуулалтын аудитыг компаний бүхий л үйл ажиллагааны хүрээнд олон улсын TQCSI компаниар хийлгэж зөрүү болон зөрчилгүй, сайжруулах саналтайгаар гэрчилгээ сунгагдсан.

8.1.3 Сэргээгдэх эрчим хүчийг нэвтрүүлэх замаар цахилгааны хэрэглээгээ бууруулах.

Лондонгийн металлын биржийн гишүүн байгууллага, олон улсын ISO 14001:2015 стандарт нэвтрүүлэгчийн хувьд хүлээсэн үүргийн дагуу сэргээгдэх эрчим хүчийг үйл ажиллагаандаа нэвтрүүлэхээр зорьж ажлуудыг төлөвлөн гүйцэтгэж байна. 2018 онд захиргааны байрны өргөтгөлийг газрын гүний дулаанаар хангах ажлыг, 2022 онд үйлдвэрийн гадна 140ш гэрэлтүүлгийг өөр дээрээ цэнэг хуримтлуулагчтай нарны эх үүсгүүртэйгээр шийдвэрлэсэн бол 2023 онд үйлдвэрийн цахилгааны хэрэглээгээ хэсэгчилж хангах зорилгоор үйлдвэрийн цахилгаан хангамжийн системтэй зэрэгцээ ажиллах 1МВ чадалтай, 2МВт.ц багтаамж бүхий цэнэг хуримтлуур, 2.2МВт-ын нарны цахилгаан станци барихаар төслөө эхлүүлж 2024 онд барилга байгууламжийн ажлыг гүйцэтгэж байна. Нийт 1.6 сая америк доллар зарцуулагдахаар гэрээ байгуулагдаж 2023, 2024 онд нийт 4,1 тэрбум төгрөгийг зарцуулаад байна.

13. 2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТИЙГ ТАЙЛАГНАХ ХУВААРЬ

“Ачит-Ихт” ХХК-ийн катодын зэс үйлдвэрлэх төсөл “Эрдэнэт үйлдвэр” ТӨҮГ-ын үйлдвэрийн бүсэд орших бөгөөд энэ бүсэд байнгын оршин суугч байхгүй хэдий ч Байгаль хамгаалах чиглэлээр хэрэгжүүлж байгаа ажлууд түүн дотроо орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр болон нөхөн сэргээлтийн ажлыг тогтмол хэрэгжүүлэхийн ач холбогдол, үр дүнг хэрхэн сум, багийн иргэдэд ойлгомжтой, хүртээмжтэй байдлаар хүргэх арга замын талаар орон нутгийн хэлтэстэй ярилцан оновчтой арга хэлбэрийг сонгон хэрэгжүүлнэ.

Хүснэгт 13. Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг тайлагнах хуваарь

№	БОХТ-ний биелэлтийг тайлагнахад оролцогч талууд	Биелэлт	Зарцуулсан төсөв	Биелэлт	Хавсралтын дугаар
1	Үйлдвэрийн удирдлагад	Сар, улирал тутамд тайлагнав.		✓	
2	Компанийн хэмжээнд мэдээлэл, танилцуулга хийх	Хагас жил, жилийн эцсээр тайлагнав.		✓	
3	Баян-цагаан багийн Оршин суугчдад танилцуулах	10 дүгээр сарын 31-ны өдөр нийт 35 иргэдийг үйлдвэрт хүлээн авч үйл ажиллагаагаа танилцуулж, жилийн тайлан хаалтын төлөвлөгөөний явцыг танилцуулсан.	1`000`000	✓	Хавсралт 35 Тайлан танилцуулсан мэдээ
4	Орон нутгийн Байгаль орчин аялал жуулчлалын газарт	БОМТ биелэлтийг 11 сарын 7-ны өдөр тайлагнасан.		✓	
5	Эрх бүхий байгууллагад тайлангаа хүргүүлэх	Тогтоосон хугацаанд хог хаягдлын болон химийн бодисын ашиглалтын тайланг хүргүүлсэн.		✓	
	Нийт			5	

